

(i festskrift til Johan Hvidtfeldt (1978)). Rechneritz var hverken dum eller naiv, men en udmærket strateg – og fuldt på højde med strategidebatten i Tyskland i Mellemkrigstiden. Hvad man kan bebrejde ham var snarest dette, at han havde forlæst sig på Wegener – og de doktriner passede slet ikke ind i situationen i vinteren 1940. I det hele taget kan det nok undre om de danske beslutningstagere som de eneste skulle have erkendt den strategiske konception bag det tyske fremstød, når hverken de norske, de franske eller de britiske gjorde det – og åbenbart når det gælder Danmarks rolle – heller ikke krigsmarinen selv!

Hans Kirchhoff

Gunnar Jespersen: *Danske Schön. En antihelts prøvelser*. Herning, Poul Kristensens Forlag 1978. 148 s.

Tekstilfabrikant Gunnar Jespersen blev arresteret af Gestapo i august 1944 inden han overhovedet rigtigt var kommet i gang med modstandsarbejdet i Herning. Turen gik til gestapohovedkvarteret i Århus og derfra via Frøslev til Neuengamme ved Hamburg. En halsbetændelse sendte ham på revieret, og indbragte ham et job som skriver, der sikrede hans overlevelse indtil Bernadotteaktionen i april 1945.

Undertitlen *En antihelts prøvelser* træffer selvironien og humoren i sproget og den nøgterne distance til begivenhederne. Lejrlivet skildres i al dets menneskelige nedværdigelse og gru – men uden de store ord. Her er ingen helte eller barmhjertige samaritane – knapt nok rigtige skurke – kun kampen for at overleve. Bogen er dediceret til Dansk Røde Kors. Efter læsningen forstår man endnu en gang hvorfor: Pakkerne fra Danmark var ikke blot et kosttilskud og en opmuntring hjemmefra, de var også det helt nødvendige bestiksmiddel for overhovedet at klare sig levende igennem KZ-lejrenes junglekrig.

Fremstillingen bygger på gamle notater og »skriblerier«, som forfatteren samlede efter krigen med henblik på en publikation. Nu udtrykker han håbet om, at det lange åremål har bidraget til »at fremme objektiviteten på følelsernes bekostning«. Det har det utvivlsomt. Men det har naturligvis også fjernet Jespersens *Danke schön* fra det samtidige vidnesbyrd.

Hans Kirchhoff

Hans Jørn Nielsen: *Besættelse og befrielse. Den danske arbejderbevægelses historie 1940–46*. Modtryk, Århus 1977. 160 s.

Besættelse og befrielse fremstår som en del af et større projekt omhandlende arbejderbevægelsen 1870–1970 med særlig interesse for det der kaldes »modbevægelsernes« historie. Bogen forholder sig kritisk til de to arbejderpartier, Socialdemokratiet og DKP, der anklages for klassesamarbejde og reformisme, og repræsenterer et venstrerevolutionært grundsyn på disse års historie, der genfindes i kredsen omkring det marxistiske tidsskrift *Historievidenskab*, hvis temanumre 12 og 18–19 beskæftiger sig med besættelse- og efterkrigstiden (1977 og 1980). Hans Jørn Nielsens arbejde har da også hurtigt vundet autorisation som historiografisk »skoleretning« (ved siden af kommunisten Ib Nørhund og socialdemokraten Hartvig Frisch) i Palle Roslyng-Jensens *Synspunkter på besættelsestiden* fra 1978.

Hans Jørn Nielsens ambitioner om at skabe synteskrivning har naturligvis mange odds